

A NYÍRERDŐ

Nyírségi Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság

2024. évi erdőgazdálkodási értékelése (FSC)

1. Általános információk

A NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság (röviden NYÍRERDŐ Zrt., a továbbiakban: Társaság) Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben 61.382 ha állami és saját tulajdonban lévő földterületen gazdálkodott, az állami erdők felelős kezelőjeként. A kezelt terület 38,7 %-a korlátozás (Natura 2000, természetvédelmi oltalom) alatt áll, ezeken a területeken az erdők kezelése során a természetvédelmi érdeket fokozottan tiszteletben tartja a Társaság. Az **Észak-Alföldi régió legnagyobb** erdőgazdálkodással és fatereskedelemmel (együttesen fagazdasággal) foglalkozó **Társasága**. A NYÍRERDŐ Zrt. a vagyonkezelésében álló erdőállományokat az erdőtörvény, a Körzeti Erdőtervek előírásai szerint, tartamosan, fenntartható módon kezeli, betartva a hatóságok előírásait. Az engedélyezett erdei munkák szakszerű, jó minőségben való végrehajtása térségi és nemzetgazdasági érdek, olyan gazdasági tevékenység, amelynek fő célja a Társaság eredményes működésén túl az erdőben megtestesülő közvagyon gyarapítása, a természet védelme, a biológiai sokféleség megőrzése, az erdei rekreációs lehetőségek biztosítása.

A NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zártkörűen Működő Részvénytársaság 1994. szeptember 30-án jött létre átalakulással, a Felsőtiszai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság (FEFAG) általános jogutódjaként, a Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyei állami tulajdonban lévő erdők kezelésére. A Társaság 100 %-ban állami tulajdonú.

Társaságunk divízionális szervezeti formában működő gazdasági szervezet. Vagyonkezelési feladatát központja és kilenc önálló elszámolású egységként működtetett erdészete útján látja el.

2. Működési terület, természeti adottságok, gazdálkodási sajátosságok.

A Társaság Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyékben 58 013 ha erdőterületen és a hozzá kapcsolódó 3 369 ha egyéb rendeltetésű területen gazdálkodik.

A Társaság az NFK tulajdonosi joggyakorlása alá eső területekből 59 006 ha-ra rendelkezik végleges, valamint 1 186 ha-ra ideiglenes vagyonkezelési szerződéssel. Az MNV Zrt. tulajdonosi joggyakorlása alá eső területekből összesen 2 ha-t kezelnek. A Társaság tulajdonában 1 188 ha földterület van.

A Társaság által kezelt terület az alábbiak szerint alakul:

Mértékegység: ha	
Művelési ág	Terület
Erdő	58.013
Szántó	776
Rét, legelő	1.068
Kivett	1.308
Egyéb	217
Összesen	61.382

A Társaság által kezelt területek 18,3 %-a természetvédelmi terület. A NATURA 2000 védettséggel a területek 32,4 %-a érintett. Összességében a társasági területek 38,7 %-a esik valamilyen természetvédelmi kategóriába. A természetvédelmi korlátozásokra jellemző, hogy azok egy bizonyos védett természeti érték fenntartása vagy egy élőhely megőrzése érdekében történtek (pl.: madárfajok fészkelőhelyei, vonulási útvonala, védett növények, társulások élőhelyei stb.).

A Társaság erdőterületének megoszlása a természetvédelmi szempontok szerint:

Megnevezés	Összesen (ha)	Megoszlás %
Nemzeti Park	0	–
Tájvédelmi körzet	6 753	11,0
Önkormányzati természetvédelmi terület	2 383	3,9
Egyéb védett terület	2 079	3,4
Védett terület összesen	11 215	18,3
Nem védett terület	50 167	81,7
Összes gazdálkodási terület	61 382	100,0
Védett területen kijelölt NATURA 2000	7 347	12,0
Nem védett területen kijelölt NATURA 2000	12 563	20,5
Összes kijelölt NATURA 2000	19 910	32,4
Összes, korlátozással érintett terület	23 778	38,7
Erdőrezervátum db	3	–
Erdőrezervátum ha	339	0,6

Az erdőterületeik háromnegyed része a Nyírségben, a többi a Szatmár-Beregi síkságon, a Hajdúság, illetve a Tisza hullámtér erdőgazdasági tájon található, és alföldi viszonylatban **közepes-jó termőhelyi adottságokkal** rendelkezőnek tekinthető. A kezelt erdőterületek 37,4%-a időszakos vízhatású hidrológiával rendelkezik. Sajnos jelentős a többlet vízhatástól független vízhatású területek nagysága (58,8%). Az éves csapadék mennyisége átlagosan 580 mm/év, melynek eloszlása kedvezőtlen, északról-dél felé egyre szárazabbak a termőhelyek.

A **terület éghajlatát** tekintve az erdőszyepp és a cseres - tölgyes klímába sorolható, csapadékviszonyai az országos átlagnál kedvezőtlenebbek, a vegetációs idő száraz. Domborzati viszonyait a Nyírségben a változatos homok formák (bálnahátak, buckák, parabola buckák) és a közöttük megmaradt laposok, a Felső-Tisza vidéken pedig a folyók által kialakított sík öntésterületek jellemzik.

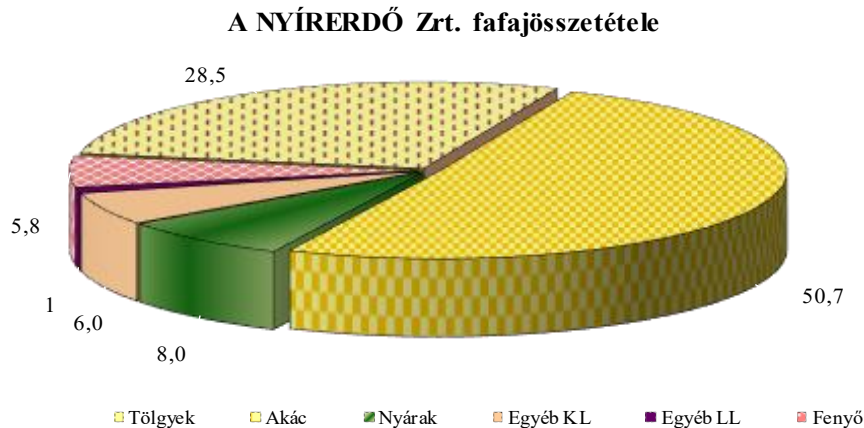
A vízrajz meghatározó elemei a nagy folyók (Tisza, Szamos), amelyek szabályozása után nagy területű árterek alakultak ki. A Nyírség és a Hajdúság döntően száraz, a főcsatornák, főfolyások és csatornák rendszere a vízelvezetést inkább szolgálja, mint a víz visszatartását. Állományviszonyaik alapvetően a klasszikus értelemben vett természetes felújítások alkalmazását nem teszik lehetővé.

Erdőállományaik tipikusan Alföldi erdők, kultúrerdők és ültetvények, néhány kisebb-nagyobb tömbben megmaradt természet-szerű állománnyal. Meghatározó a homoki tölgyes erdőtársulás. A Szatmár-Beregi síkon megkezdtek az átállást a folyamatos erdőborítást biztosító erdőkezelésre. A Pro-Silva módszer alföldi körülmények közötti üzembe állítására folyamatosak és biztatóak a Társaság kezdeményezései.

A Társaság által kezelt erdőterületek **fafaj összetételében** a gyorsan nöövő, ültetvényszerű állományok területaránya jelentős. Elsősorban a **Nyírség fő fafaja**, az **akác** a meghatározó, amelynek területaránya **50,7 %**. A **kocsányos tölgyesek** területfoglalása **28,5 %**, amelyek legértékesebb állományai a Szatmár-Beregi síkságon találhatóak. Kisebb területaránnyal (5,8 %) vannak jelen a **fenyvesek** – elsősorban erdei és fekete fenyvesek –, valamint **nyár** faállományok (8,0 %). Az **egyéb keménylomb** állományok térfoglalása 6,0 %-os, az **egyéb lágy lombos állományok** térfoglalása 1,0 %-ot tesz ki.

A fajok területi arányát a következő kördiagram szemlélteti:

A NYÍRERDŐ Zrt. kezelésében lévő erdők élőfa készlete 9,96 millió m³.

A Társaság erdőterv szerinti éves fakitermelési lehetősége 296 ezer bruttó m³. Állományainak értékösszetételére jellemző, hogy az egy hektárra jutó véghasználati kitermelés cca. 200-220 nettó m³.

A Társaság értékesítési piacai a széles választék-spektrumnak köszönhetően változatosak, de az értékesítést jellemzően nehezíti a felhasználóktól való távolság. Export piacaik szinte kizárólag Nyugat-Európában vannak, ezek kiszolgálása logisztikai központokból történik.

Erdeik feltártsága gyenge, időjárásbiztos szállító-utakkal alig rendelkeznek, de a homoki termőhelyeik normál időjárás esetén kiszállításukat döntően nem akadályozzák.

3. Erdőgazdálkodás

3.1. Magtermelés

A **Magtermelés** során a Társaság mag szükségletét jellemzően felvásárlással és saját gyűjtéssel biztosította a kezelésükben lévő erdőkből, de főként a kijelölt magforrásokból vagy a magtermő állományokból. Az akácmag iránti piaci kereslet alacsonyabb volt, mint az elmúlt évben, ezért csak 1 459 kg-ot értékesítettek a piacon a tavalyi év 2 532 kg mennyiségével szemben. A térségben az elmúlt évben 800 mázsa tölgy makkot tudtak begyűjteni és felvásárolni, melyből 19 mázsát értékesítettek is. Sok tölgy makktermés nélküli év után jó termést adtak a kezelt erdők.

A Társaság által kezelt erdőterületek közül 2024. év végére a szaporítóanyag termelést szolgáló - magtermő - állományok területét az alábbi táblázat mutatja:

Fafaj	Összes terület (ha)	Átlag kor (év)
Amerikai kőris	0,62	65,0
Fehér akác	517,34	19,9
Erdei fenyő	21,85	45,7
Fehér nyár	2,18	25,0
Fekete dió	7,40	76,7
Fekete fenyő	2,84	66,0
Fekete nyár	1,62	15,0
Gyertyán	8,96	78,5
Hegyi juhar	0,20	15,0
Kései meggy	1,66	15,0
Kocsányos tölgy	33,58	71,1
Korai juhar	0,40	15,0
Madárcseresznye	1,13	84,0
Mezei juhar	0,88	8,5
Mezei szil	0,80	2,0
Mézgás éger	0,36	48,5
Magas kőris	0,82	14,0
Nyír	0,90	7,5
Szürke nyár	0,76	14,0
Vénic szil	0,61	15,0
Vörös tölgy	5,80	67,3
Zöld juhar	0,49	65,0
Összesen	611,20	29,6

3.2. Csemetetermelés

A Társaság 4 engedélyes csemetekerttel rendelkezik, ebből 3-ban végez szaporítóanyag előállítás. Tényleges termelést 72,9 ha-on folytatott 2024-ben. A Társaság döntően saját erdősítésekhez használta fel a megtermelt csemetét.

Engedélyezett csemetekertek	Teljes terület	Csemetetermeléssel hasznosított terület
	(ha)	(ha)
Baktalórántháza	57,2	24,3
1. Máriapócsi csemetekert	57,2	24,3
Hajdúhadház	37,6	31,5
1. Hajdúhadházi csemetekert	37,6	31,5
Debrecen	111,3	17,1
2. Derecskei csemetekert	111,3	17,1
Nyírbátor	1,5	0,0
1. Nyírmeggyesi csemetekert	1,5	0,0
Összesen:	207,5	72,9

A csemetetermelés felül csemetekertjeik kihasználtságát mezőgazdasági termeléssel, vagy szabad rendelkezésű erdő telepítésével biztosították.

3.3. Erdőtelepítés

A Társaság 2024. évben 131 ha kötelezettség alá vont területen végzett erdőtelepítési munkákat.

Ágazatok	Tárgyév tény
Erdőtelepítés alá vont terület	131
Talajelőkészítés	37
Erdőtelepítés első kivitel	37
Erdőtelepítés, pótlás	31
Erdőtelepítések ápolása	560
Befejezett ápolás	6
Befejezett erdőtelepítés	3

A folyamatban lévő erdőtelepítések szükséges pótlását és ápolását az év során elvégezték. A folyamatban lévő erdőtelepítésekből 3,0 ha-t sikerült befejezettként átadni.

Az Agrárminisztérium által meghirdetett Országfásítási Mintaprogramnak megfelelően, 2024-ben 36,6 ha-on új erdőt hoztak létre.

Tárgyévben megkezdték a következő évi projektek tervezését és előkészítését is.

3.4. Erdőfelújítás

A Társaság 2024. évben 3 664 ha kötelezettség alá vont területen végzett erdőfelújítási munkákat.

Erdőfelújítási és erdőnevelési tevékenységet továbbra is a természetes sarj erdőfelújítások magas aránya jellemzi, a sikeresen erdősült terület 48,1 %-a természetes sarj eredetű erdőállomány.

A talajelőkészítési munkákat 820 hektáron végezték el a 2024. évben, ebből gyökérszagatást 417 hektáron végeztek.

Első kivitel összesen 867 hektáron valósítottak meg. Mesterséges felújítást 420 ha-on végeztek a 2024. évben.

Az elmúlt évek sikertelen erdősítéseinek pótlását 253 hektáron hajtották végre. A vegetációs időben fellépő gyomkonkurencia növekedését ápolásokkal kellett visszaszorítani.

A természetvédelmi és a Natura 2000 erdőterületeken az erdősítési tevékenységet a jogszabályi feltételeknek vagy az előírt hatósági rendelkezéseknek megfelelően végezték. Továbbra is az összes kocsányos tölgy állományt érintette a tölgy csipkés poloska fertőzése. Az ápolások során kiemelt figyelmet fordítottak az allergén gyomok visszaszorítására, a virágzás előtti állapotban történő kaszálásra (parlagfű). A nagy élőmunka igényű feladatok elvégzését segítették a tárgyévben gyakorlatilag megszakítás nélkül zajló közfoglalkoztatási programok.

2024-ben a műszaki átvételek során sikeres első erdősítés elmaradása és befejezés elhúzódása miatti szankció nem keletkezett. Az első kivitelek teljesítése elmarad a bázisévtől, a tervezett érték 96,1 %-án alakult, mivel a felújítási kötelezettséget eredményező véghasználati terület elmarad a tervezettől. Az erdősítések ápolására mind a bázist, mind a tervet meg nem haladó mértékben volt szükség, mert a nyári aszályos időjárás a csemeték növekedése mellett a gyomkonkurencia növekedésére is kedvezőtlen hatással volt.

Az erdőfelújítási tevékenység fontosabb szakmai adatainak bemutatása:

Ágazatok	Tárgyév tény (ha)
Erdőfelújítás alá vont terület	3 664
Talajelőkészítés	820
Erdőfelújítás első kivitel összesen	867
ebből: természetes mag	30
ebből: természetes sarj	417
ebből: mesterséges	420
Pótlás	253
Erdőfelújítások ápolása (halmozott)	10 522
Befejezett ápolás	1 616
Befejezett erdőfelújítás	1 008
Erdőfelújítási hátralék (szankcionált)	0

3.5. Erdőnevelés

Társaságunk által végrehajtott, az állományok szerkezetét pozitívan befolyásoló beavatkozások:

Megnevezés	Tárgyév tény (ha)
Gyérítés (+Egészségügyi)	1 734
Tisztítás	834
Összesen	2 568

3.6. Fahasználat

A fahasználat a Társaság egyik meghatározó üzletága. A fahasználati munkáikat kizárólag vállalkozókkal végeztetik, választék terveiket – a fafajok adottságai mellett – a piaci igények szerint állítják össze.

A fakitermelés fafajai a következők szerint alakultak: Tölgy, akác, egyéb kemény lomb, nemes nyár, hazai nyár, egyéb lágy lomb, fenyő.

Választéktermelésükkel igyekeztek követni a piaci lehetőségeket, de azok termelését a hagyományos szakmai elvek mentén végezték.

A fakitermelések során megtermelt legfontosabb választékcsoporthok:

- rönk
- kivágás,
- OSB alapanyag
- egyéb ipari fa
- forgácsfa
- tűzifa

Iparifa hányaduk cca. 51-52%, tűzifa 49-48% körül alakul. A Társaság működési területén jelentős szerepet tölt be a szociális tűzifa program teljesítésében.

4. Ökoturisztika

A Társaság ökoturisztikai szerepvállalása jelentős a térségben. Az ökoturisztikai feladatok ellátása során a Társaság olyan parkerdei infrastruktúrát működtet és fejleszt, amellyel növeli az erdő immateriális szolgáltató képességét, társadalmi igényeket teljesítve. A Társaság sok, nagy látogatottságú közjóléti létesítményt tart fenn működési területén.

A Társaság az ökoturisztikai tevékenységek ellátásával teljesítette a társadalom erdővel szemben támasztott sokrétű igényét.

A 2024. évben fontosabb ökoturisztikai eseményeik, rendezvényeik:

- Erdők Hete program.
- Madarak és Fák Napja.
- Erdőjáró szakkör.
- Futóversenyek a Debreceni Nagyerdőben.
- Foglalkozások a Nyíregyházi Pál Miklós Erdészeti Erdei Iskolában és a Debreceni Nagyerdei Erdészeti Erdei Iskolában.
- Napközis táborok.
- Részt vettek az „Iskolában az erdő” elnevezésű programban, amely az OEE és az Agrárminisztérium közös szervezésében és finanszírozásában bonyolítódott.
- „Szedd Magad Májusfa Akció”.
- Városfásítás, faültetés az erdészekkel.
- Terepíjász versenyek az Erdőspusztai Arborétumban (külső szervezés).
- Nagyerdő hete.
- Magyar Természetjáró Szövetség október 12-én megrendezte a Kéktúrázás Napját az Országos Kékkör útvonalán.

A Társaság ökoturisztikai létesítményeket tart fenn, Erdei Iskolát működtet Nyíregyházán és Debrecenben.

A Társaság ökoturisztikai létesítményeket tart fenn, erdei iskolát működtet Nyíregyházán és Debrecenben. Évente több mint tízezer gyermek látogat el a nevezett foglalkozásokra.

5. Természet és környezetvédelem

A Társaság a természetvédelmi területein – természetvédelmi kezelői szemlélettel – törekedett és törekszik a fahasználatok első és a negyedik negyedében való elvégzésére, az erdőfelújítások **környezetkímélő módszerekkel, természetszerű módon** történő kivitelezésére, kis területű véghasználatok alkalmazására, ill. a vegyszerhasználat korlátozására. Továbbá az érintett erdőterületen törekedett és törekszik a hagyásfa csoportok kijelölésére és kellő holtfa mennyiség visszatartására, illetve biológiai vágáskorral kezelte és kezeli a különleges természeti értékű erdőállományokat.

A Natura 2000 területekre hozott hatósági határozatok a természetvédelmi területekkel megegyező korlátozásokkal járnak, azonos mérvű többletköltségeket és feladatokat okozva a napi erdőgazdálkodásban.

A természetvédelmi **korlátozások** egy része beépül az erdőgazdálkodási üzemtervekbe, másik része az éves **bejelentők jóváhagyásakor** a természetvédelmi állásfoglalásokban **kerül rögzítésre**, mindezek a gazdálkodásuk során betartásra kerülnek. A fenti korlátozásokból eredő hozamkiesés és többletköltség nehezen számszerűsíthető, az éves gazdálkodás a korlátozások figyelembevételével került megtervezésre.

A Társaság a 2019. évben megalkotott és bevezetett természetvédelmi szabályzat szerint végezte a gazdálkodását. Ezen felül egy fő természetvédelmi szakreferenst foglalkoztat teljes munkaidőben, honlapján a nagy természetvédelmi értékű erdőkről összefoglaló tanulmányt tett közzé. A Társaság a 2019-ben indított öregfa védelmi programot folytatta, melynek során minden erdészkerületben egy arra érdemes törzs került kijelölésre, melynek védelme, állapotának nyomon követése kiemelt feladata lesz a kerületvezető erdésznek. A Szatmár-Beregben üzemi gyakorlattá tették a természeti értékekben rendkívül gazdag gyertyános tölgyesek, tölgy-kőris-szil ligeterdők szálalóvágással történő kezelését.

A védett területeken előírt őshonos célállományok határtermőhelyeken a Debreceni Erdőpusztákon igen kritikus állapotba kerültek, lehetséges, hogy a fiatalosokat újra kell erdősíteni.

A Nyírségben élő emberek mindennapjaiban az erdő és az erdőgazdálkodás jelentős szerepet tölt be. Így a Társaságra az a fontos szerep hárul, hogy fenntartható tartamos erdőgazdálkodással az erdőket és élővilágát, valamint a természet és környezet közötti harmonikus kapcsolatot fenntartsa. A Társaság elkötelezett a környezetvédelem jogi és egyéb követelményeinek betartására, a környezeti terhelések csökkentésére, illetve megelőzésére, környezeti állapotának javítására.

6. Összefoglalás

A Társaság az erdőkezeléséből adódó kihívásoknak sikeresen megfelel úgy, hogy eleget tesz a tulajdonosi elvárásoknak, a vidéki lakosságnak munka és megélhetési lehetőséget biztosít. Erdőkezelési munkáját szakmai elhivatottsággal végezi, gyarapítja az erdő immateriális szolgáltató képességét, s mindezt az erdőre odafigyelő társadalom közmegelegedettségével, s a rábízott erdővagyonat szakszerűen kezeli. A Társaság erdész szakemberei évtizedek óta azért dolgoznak, hogy minél jobb és értékesebb, a biológiai sokféleség követelményét kielégítő erdőállományokat hozzanak létre, s természetesen abszolút értékben is növeljék az erdőterületeket. Együttal az erdőt, mint a természet legösszetettebb ökoszisztémáját gondozva, a természetvédelem aktív szereplőivé és megvalósítóivá váltak kollégáink.

Mindezeket a Társaság szlogenje jól kifejezi: „Erdők jó kezekben”.